

Asia: VN/13239/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia (VN/13239/2025): Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

1. Yleisiä näkökohtia

Esitysluonnos ehdottaa muutettavaksi verotettavan perintöosuuden alarajaa (20 000 € → 30 000 €), verotettavan lahjan alarajaa (5 000 € → 7 500 €), koti-irtaimiston verovapaata määrää sekä perintöjen että lahjojen verotuksessa (4 000 € → 7 500 €), sukupolvenvaihdoshuojennuksen piiriin kuulumisen määräytymistä alaikäisen perillisen kohdalla, perintöveron viivästyskoron suuruutta (Suomen Pankin viitekorko + 2 prosenttiyksikköä) sekä oikaisuvaatimuksen käsittelyyn liittyviä yksityiskohtia. Esitys on osa hallituksen puoliväliriihen päätöksiä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alusta. Uutta perintö- ja lahjaverolakia sovellettaisiin tapauksiin, joissa verovelvollisuus alkaa lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Viivekorkoon liittyviä muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran maksamatta olevaan perintöveroon lain voimaantulopäivästä alkaen. Kiinteistölakimuutoksia sovellettaisiin lain voimaan tullessa vireillä olevan oikaisuvaatimuksen käsittelyyn.

2. Keskeisiä huomioita

Perintö- ja lahjaverosteikot annetaan perintö- ja lahjaverolaissa (378/1940) euromääräisinä ja ilman indeksidonnaisuutta. Tästä syystä perintö- ja lahjaverotus tosiasiallisesti kiristyy vuosittain inflaation seurauksena. Nykyiset perintö- ja lahjaverosteikot ovat olleet voimassa vuodesta 2017 alkaen. Esitetyssä ehdotetaan kevennyksiä perintö- ja lahjaveroon. Esityksen voi tältä osin nähdä osittain vastaavan perintö- ja lahjaveron tosiasialliseen vuosittaiseen kiristymiseen lieventämällä

sitä, jonka lisäksi verotaakkaa halutaan keventää. Ehdotetut muutokset keventävät perintö- ja lahjaveron saajien verotaakkaa hieman. Jotta vältettäisiin automaattinen perintö- ja lahjaveron kiristyminen, voisi olla harkinnan arvoista pohtia perintö- ja lahjaveroasteikkojen sitomista johonkin indeksiin. Myös esimerkiksi ansiotuloverotukseen tehdään vuosittainen indeksitarkistus, jottei ansiotason nousu kiristäisi verotusta tahattomasti. Samoin eläkkeisiin tehdään indeksitarkistuksia, jotta kuluttajahintojen ja ansiotason muutoksia otettaisiin huomioon eläkkeiden suuruuksia määritettäessä.

Hyvän verojärjestelmän (Kari ym. 2013) tulisi olla lähtökohtaisesti mahdollisimman neutraali niin taloudellisten toimintamuotojen kuin talouden toimijoiden kesken. Lisäksi hyvän verojärjestelmän tulisi olla mahdollisimman tehokas, eli kerätä verotuloja mahdollisimman vähin taloudellisen toiminnan vääristymin, sen tulisi jakaa verotaakkaa oikeudenmukaisesti talouden toimijoiden kesken sekä olla mahdollisimman yksinkertainen ja ennustettava. Verotuksen tehokkuuden näkökulmasta käyttäytymisvaikutukset ovat keskeisessä roolissa. Tieteellisen kirjallisuuden tunnistamia perintö- ja lahjaveron aiheuttamia käyttäytymisvaikutuksia on esitelty julkaisussa Ropponen (2025).

Nykyisessä järjestelmässä sukupolvenhuojennukseen oikeuttavat kriteerit ovat osakeyhtiötä tai sen osia perittäessä erilaiset riippuen siitä, onko perillinen alaikäinen vai ei. Ehdotetut muutokset liittyen alaikäisen asemaan sukupolvenvaihdoistilanteissa lisäävät järjestelmän neutraalisuutta ja ovat siksi kannatettavia.

Perintöveron viivästyskorkoon ehdotetaan kevennystä nykyisestä. Nykyisin viivästyskorko määräytyy Suomen Pankin määrittämän viitekoron mukaan, johon lisätään 3,5 prosenttiyksikköä. Esityksen mukaan vastaava lisäys olisi muutoksen jälkeen kaksi prosenttiyksikköä. Muutos keventää verovelvollisen verotaakkaa mitä luultavammin erityisesti epälikvidin omaisuuden tapauksissa.

Oikaisuvaatimusten käsittelyn kohdalla on lähtökohtaisesti hyvä pyrkiä toimimaan mahdollisimman ripeästi, joten tässä mielessä ehdotus on kannatettava. Epäselväksi sen sijaan jää se, kuinka tämä muuttaa muita oikaisuvaatimusten käsittelijöiden tehtäviä. Siirtääkö se niitä eteenpäin vai tuleeko esimerkiksi palkata uusia käsittelijöitä, jotta uuteen lain vaatimaan ripeyteen päästään? Tämä määrittää keskeisellä tavalla sitä, kuinka toivottava tämä ehdotettu muutos on.

3. Lopuksi

Verotettavan perintöosuuden alarajan ja verotettavan lahjan alarajan nostamiset sekä kotirtaimiston verovapaan määrän korotus keventävät perintöjen ja lahjojen saajien verotaakkaa, mikä on myös kirjattu esityksen tavoitteeksi. Muutokset ovat näiltä osin kuitenkin hyvin pieniä. Pohdinnan arvoista voisi olla perintö- ja lahjaveroasteikkojen sitominen johonkin indeksiin, jotta vältettäisiin inflaation aiheuttama perintö- ja lahjaveron tosiasiallinen kiristyminen. Muutokset liittyen osakeyhtiön perivän alaikäisen henkilön oikeutukseen sukupolvenvaihdoishuojennukseen vaikuttavat perustelluilta. Nämä edistävät verotuksen neutraalisuutta asettamalla alaikäisen perijän samalle viivalle muiden vastaavanlaisten perijöiden kanssa. Oikaisuvaatimusten kiireellisyyden

huomioiminen muutoksissa vaikuttaa sinällään perustellulta, mutta on vaikea tietää mitä muutoksia se aiheuttaa muihin toimintoihin. Viivästyskoron madaltaminen lieventää rahoitusvaikeuksiin liittyvää korkoseuraamusta.

Lähteet

Kari, S., Rauhanen, T., Eerola, E., Kosonen, T., Lyytikäinen, T. & Saarimaa, T. (2013): Hyvän veropolitiikan periaatteet, VATT Julkaisut 63.

Perintö- ja lahjaverolaki (378/1940)

Ropponen, O. (2025): Perintö- ja lahjaveron käyttäytymisvaikutukset, Etlä Raportti 157

Olli Ropponen
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA